

عنوان مقاله:

ارتباط برون متنی و درون متنی غزلیات سعدی و همام تبریزی (با تأکید بر بلاغت ساختارهای نحوی در غزل سعدی)

محل انتشار:

جشنواره علمی فرهنگی «آموزگار ادب» گرامیداشت سعدی (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسنده:

حمیده نوح پیشه - دانش آموخته ی دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

بر اساس نظریه ی «گفتگو»ی باختین هر متن ادبی میراث دار متون پیش از خود است و از نظر روساخت و ژرف ساخت از پیشینیان خود تأثیر می پذیرد و خواننده را به متن های گذشته رهنمون می شود. غزلیات سعدی همواره مورد توجه عامه ی مردم و نیز هنرمندان بوده است؛ به گونه ای که با خواندن بسیاری از سروده های پس از وی، احساس می شود که میان اشعار اخیر و غزل سعدی ارتباط درون متنی و برون متنی وجود دارد و اثر پسین بازسرای و گاه تقلید از معنایی است که سعدی پیش از این گفته است. غزلیات همام تبریزی از جمله ی این اشعار است که از غزل سعدی تأثیر پذیرفته و ارتباط انکارناپذیری با آن دارد، بنابراین مجال مناسبی است تا از منظر «معانی النحو» هر دو متن را ارزیابی کنیم و برخی عوامل زبانی موثر در تفوق زبان و بلاغت سعدی بر دیگر غزل سرایان را بسنجیم. از رهگذر این مقایسه، کاربرد بلاغی برخی ساختارهای نحوی در غزلیات سعدی بررسی و تحلیل شده است، از جمله: انسجام نحوی و معنایی ابیات سعدی، استفاده ی آگاهانه ی وی از وجوه جملات و ضمائر برای انتقال معنا و رعایت آرایش واژگانی مطابق نحو زبان. همچنین بر اساس آمارهای موجود نشان داده ایم که برخی ساختهای نحوی بسامد بالایی در غزلیات سعدی دارد و میتوان استفاده از آنها را جزئی از سبک شخصی وی به حساب آورد، مانند: تکرار کلمات و اجزای پایانی افعال برای ایجاد موسیقی، ایجاد تحرک و پویایی با تعدد و تنوع فعل ها در یک بیت، ایجاد ایجاز با حذف جمله ها در خطاب ها و پرسش ها و جملات پیرو، تکرار ساختهای نحوی متقارن در جمله واره های یک بیت و حفظ جامعیت و شمول معنایی یا تناسب و طباق با انتخاب واژگان مناسب براساس اقتضای حال

کلمات کلیدی:

معانیالنحو، ساختارهای نحوی، بلاغت، غزل سعدی، غزل همام تبریزی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/360003>

